

Jaký příběh ukrývá rodinný archiv?

Vzdělávací cíl: Žáci se prostřednictvím fotografií seznamují s rodinným archivem a učí se formulovat otázky, které jim usnadňují bádání v rodinné historii.

Klíčová slova: normalizace, každodennost, dobové perspektivy, tvoříme

Práce s jednotlivými slidy:

Poznámky:

1 ZKOUMÁNÍ FOTOGRAFIÍ (3 min.)

Prohlížení fotografií s pomocí lupy a četba popisky.

Fotografie vznikly v premonstrátském klášteře Teplá u Mariánských lázní, který po internaci řeholníků v roce 1948 využívala armáda. Petr Berounský byl fotograf jednotky protiletectvé obrany, která v klášteře sídlila.

2 POPIS FOTOGRAFIÍ (5 min.)

Označování důležitých prvků na fotografiích a jejich popis.

Žáci s největší pravděpodobností poznají, že na fotografii je stejná osoba (Petr Berounský), mohou si všimnout i vojenské uniformy. Fotografie vlevo je poškozená, patrná je přítomnost druhé postavy s dlouhými vlasy. Dále si mohou žáci všimnout, že Petr na druhé fotografii něco píše a přitom se dívá na fotografii dívky.

3 FORMULOVÁNÍ OTÁZEK PRO DALŠÍ PÁTRÁNÍ (5 min.)

Žáci si cvičí schopnost formulování otázek pamětníkovi, které pomohou odpovědět na rámcovou otázku: ? Jaký příběh fotografie spojuje?

Žáci se mohou například ptát, proč je fotografie poškozená, kdo ji poškodil a proč, kdo je osoba, která na fotografii původně byla s Petrem, jak prožíval Petr službu u armády apod.

4 POSLECH NAHRÁVKY A ZÁPIS POZNÁMEK (12 min.)

Poslech vzpomínky na povinnou vojenskou službu a zkoumání dalších pramenů v doplňkové galerii. Zaznamenávání informací souvisejících s fotografiemi do textového pole.

Rozhovor nekomentuje dvě konkrétní fotky, žáci z něho každopádně mohou vydedukovat řadu důležitých informací - okolnosti nástupu na povinnou vojenskou službu i fakt, že Petr psal pravidelně dopisy své dívce, se kterou se rozešel ve chvíli, kdy v době jeho nepřítomnosti otěhotněla s jiným mužem. Z dalších pramenů se dovidáme detaily Petrovy služby v armádě i jméno dívky (Jiřina).

5 VYPRÁVĚNÍ PŘÍBĚHU (10 min.)

Žáci na základě předchozí analýzy pramenů řeší rámcovou otázku:

? Jaký příběh fotografie spojuje?

Poznámky:

Žáci přepisují textové pole tak, aby z poznámek vytvořili ucelený příběh. V ideálním případě vznik fotografií propojí s Petrovým povoláním (fotograf) a jasně datovanou životní událostí (nástup na povinnou vojenskou službu, fotografie s dívkou Jiřinou "na památku", každodenní snaha zůstat v kontaktu s dívkou a se světem mimo službu při psaní dopisů). Nenaplněná touha pokračovat v osobním životě, přerušeném povinnou vojenskou službou, vyústila ve snahu symbolicky vymazat Jiřinu ze svého života - včetně společné fotografie, kterou po návratu domů roztrhl. Učitel při hodnocení žákova příběhu zohledňuje nejen schopnost využít faktické informace v pramenech, ale i dovednost zaujmout dobovou perspektivu mladého vojáka. Učitel může povzbudit žáky, aby na závěr příběhu napsali i vlastní hodnocení toho, co se stalo.

Další možnosti zapojení do výuky:

Práce s prameny z rodinného archivu je vhodnou přípravou na navazující bádání žáků ve vlastních rodinách. Učitelé mohou žáky vyzvat, aby se podívali do rodinných fotoalb, přinesli si nějakou fotografii do školy a ve spolupráci s pamětníky vytvořili příběh rodinné fotografie. Nebo se mohou tematicky zaměřit pouze na zážitek povinné vojenské služby a jejího vnímání různými aktéry (vojáci samotní, rodiče, sourozenci, partnerky).